

ปัญหาดินแดน ชายแดนและเขตแดนไทย-ลาว

พ.ศ. 2322-ปัจจุบัน

สุวิทย์ ธีรศาสตร์¹

บทคัดย่อ

ดินแดนลาวรวมเป็นผืนเดียวกับไทยตั้งแต่ พ.ศ.2322 ต่อมา พ.ศ. 2436 ฝรั่งเศสได้ใช้กำลังบังคับเอาดินแดนลาวฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงไปปกครอง ต่อมาใน พ.ศ.2446 ฝรั่งเศสได้บีบบังคับไทยต้องยกลาวฝั่งขวาคือ หลวงพระบางฝรั่งเศสและจำปาศักดิ์ให้ฝรั่งเศส ในช่วง 2484-2489 ไทยได้ลาวฝั่งขวาคืนมา แต่หลังจากนั้นก็กลับไปอยู่กับฝรั่งเศสอีก จน พ.ศ.2497 ลาวจึงได้เอกราชจากฝรั่งเศส หลังจากลาวเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นสังคมนิยมใน พ.ศ.2518 ก็เกิดพิพาทเรื่องเขตแดนกับลาวหลายครั้ง คือ กรณี คือ กรณีเรือ นปบ. กรณีสามหมู่บ้านใน จ.อุตรดิตถ์ (2527) และรุนแรงที่สุดคือ สงครามบ้านร่มเกล้า (2530-2531) สงครามครั้งนั้นทั้ง 2 ฝ่ายได้รับบทเรียน คือ การสูญเสียชีวิตทหารไปมากจึงหันมาเจรจาและทำการปักปันเขตแดนสำเร็จเกือบทั้งหมด

Abstract

The lands of Laos were reunited with Siam in 2322 B.E. In 2436, the left side of Mekong River's lands were taken to be under the rule of the French by forces. In 2446 B.E., Siam was forced to give area on the right side of Mekong River, Luang Prabang and Champasak to French. Between 2484 – 2489 B.E. these lands were taken back to be under Siam, but then returned to be under the French again. Laos gained independence from French in 2497 B.E. After the rule of the socialist regime of Laos in 2518 B.E., there were several conflicts over the boarder between Thailand and

¹ ศาสตราจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Laos PDR. These include the incidence of Mekong Patrol Gun Boat (Nor Por Koh – นปข), the case of three villages of Utraradit Province (2527 B.E), and the most violence one was Rom Klao War (2530 – 2531 B.E.). The consequence of this War was that both sides lost their military men, therefore negotiation was adopted and the demarcation of the boarder was almost completed.

ปัญหาความสัมพันธ์ไทย-ลาวในช่วง 2 ศตวรรษเศษ มี 3 ลักษณะ คือ มีทั้ง ปัญหาดินแดน หมายถึง ปัญหาอธิปไตยหรือกรรมสิทธิ์เหนือดินแดนนั้น ส่วน ปัญหาชายแดน หมายถึง ปัญหาความไม่สงบหรือการกระทำที่ผิดกฎหมาย การใช้พื้นที่บริเวณชายแดนที่ไม่เป็นปกติ เช่น การค้ายาเสพติด การค้าของเถื่อน ฯลฯ สำหรับปัญหาเขตแดน หมายถึง ปัญหาเส้นเขตแดน ที่มีปัญหาเส้นเขตแดนที่ถูกต้องอยู่ตรงไหน อาจมีสาเหตุจาก ไม่มีหลักเขตแดน หลักเขตแดนหาย หรือแผนที่เขตแดนที่ 2 ประเทศใช้ไม่ตรงกัน ในบทความนี้จะเสนอเฉพาะประเด็นสำคัญๆ เป็นลำดับตามระยะเวลาใกล้ไกล

1. อีสานและลาว ก่อน พ.ศ. 2322 ใครปกครอง

ก่อน พ.ศ. 2322 ลาวเป็นประเทศเอกราชแต่แบ่งเป็น 3 อาณาจักร คือ อาณาจักรหลวงพระบาง (ก่อตั้ง พ.ศ. 2242) (สุวิทย์ ธีรศาสตร์ (ก) 2543:16) อาณาจักรเวียงจันทน์ (ก่อตั้งอาณาจักรล้านช้างปลายพุทธศตวรรษที่ 16 ถึงต้นพุทธศตวรรษที่ 17 / ตั้งเวียงจันทน์ พ.ศ. 2103) (สุรศักดิ์ ศรีสำอาง 2543:21,75, จินตภัย 2553:85-87) และอาณาจักรจำปาศักดิ์ (ก่อตั้ง พ.ศ. 2256) อาณาจักรเวียงจันทน์ปกครองภาคกลางของลาวในปัจจุบัน และปกครองฝั่งขวาหรือฝั่งตะวันตกของแม่น้ำโขงกินมาถึง จ.หนองบัวลำภู อุตรดิตถ์ หนองคาย สกลนคร กาฬสินธุ์ และนครพนม อาณาจักรจำปาศักดิ์ ปกครองลาวภาคใต้แขวงสุวรรณเขตลงมาถึงจำปาศักดิ์ อัดตะปือ เขกอง และยังปกครองฝั่งขวาแม่น้ำโขง คือ บริเวณ จ.มุกดาหาร อานาจเจริญ ยโสธร อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ และบางส่วนของ จ.สุรินทร์ ส่วนอาณาจักรหลวงพระบาง ปกครองลาวภาคเหนือ ตั้งแต่แม่น้ำลี้ และแม่น้ำเฮืองขึ้นไป ในฝั่งขวากินพื้นที่มาจดชายแดนไทยด้านตะวันออกของ จ.เชียงราย มีเขตแดนที่ผาไต ทางตะวันออกของ อ.เวียงแก่น

จ.เชียงราย อ.ภูซาง จ.พะเยา ลงมาชายแดนด้านเหนือและตะวันออกของ จ.น่าน จด อ.สองแควอ.ทุ่งช้าง อ.เฉลิมพระเกียรติ อ.บ่อเกลือ และ อ.แม่จริม จ.น่าน จดเขตแดนตะวันออกของ จ.อุตรดิตถ์ ด้าน อ.บ้านโคก อ.ปากท่า อ.น้ำปาด จดเขตแดนตะวันออกของ อ.ชาติตระการ และ อ.นครไทย จ.พิษณุโลก (สุวิทย์ ธีรศาสตร์(ก): 2543:19-20)

ส่วนรัฐไทย คือ อาณาจักรอยุธยาปกครองเฉพาะอีสานใต้ กล่าวถึงตั้งแต่ สมเด็จพระเจ้าสามพระยา (พ.ศ. 1967-1991) ไทยตีเมืองพิมายและเมืองพนมรุ้งได้ ทำให้ไทยตีเขมรได้ พ.ศ. 1974 ไทยปกครองอีสานใต้คือ พื้นที่จังหวัดนครราชสีมา และบุรีรัมย์ ตั้งแต่นั้นมา(สุวิทย์ ธีรศาสตร์(ข) 2552:12-13) ในสมัยพระเจ้าเอกทัศ พ.ศ. 2302 พระยาช้างเผือกแตกโรงหนีมาบริเวณอีสานใต้ ทางการส่งหลวงยกกระบัตรเมืองราชบุรี (ต่อมาคือ ร. 1) กับนายสุจินดา (ต่อมาคือวังหน้าในสมัย ร. 1) ตามจับช้างเผือกหัวหน้าพวกกวย (ส่วย) ช่วยตามจับได้ ทางการไทยจึงแต่งตั้งหัวหน้าชุมชนกวย 4 คน ให้เป็นเจ้าเมืองชุมชนสังขะ สุรินทร์ และรัตนบุรี ให้เมืองทั้ง 4 ขึ้นกับพิมาย อำนาจของรัฐไทยจึงขยายจากบุรีรัมย์ไปสู่พื้นที่ จ.สุรินทร์ และพื้นที่ จ.ศรีสะเกษตั้งแต่นั้นมา จน พ.ศ. 2318 ท้าวทนต์น้องชายของเจ้าเมืองสุวรรณภูมิ (ซึ่งปัจจุบันเป็นอำเภอขึ้นกับ จ.ร้อยเอ็ด) มีปัญหาท้าวเซียง ท้าวสูน ผู้เป็นบุตรของเจ้าเมือง (ท้าวเม็ด) เรื่องตำแหน่งเจ้าเมือง ท้าวทนต์จึงแยกตัวออกมาตั้งเมืองร้อยเอ็ด และขึ้นกับพระเจ้าตากสินมหาราช เขตการปกครองของไทยจึงขยายมาจนถึงอีสานตอนกลางระหว่างแม่น้ำมูลกับแม่น้ำชี ครอบคลุมทุ่งกุลาร้องไห้ อีสานส่วนที่เหลือรัฐลาวคือจำปาศักดิ์ และเวียงจันทน์เป็นผู้ปกครอง (สุวิทย์ ธีรศาสตร์ (ข) 2552:13-14 36-37)

2. รัฐไทยปกครองอีสานและลาวทั้งหมดตั้งแต่เมื่อใดและอย่างไร

ไทยเข้าไปปกครองลาวภาคใต้หรือจำปาศักดิ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2320 สาเหตุที่เข้าไปปกครองเพราะเจ้าเมืองนางรอง (ปัจจุบัน อ.นางรอง ขึ้นกับ จ.บุรีรัมย์) สมคบกับอุปฮาดนครจำปาศักดิ์และเจ้าโศ เจ้าอิน เป็นกบฏในปลาย พ.ศ. 2319 สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ทรงมีรับสั่งให้เจ้าพระยาจักรี (ร.1) เป็นแม่ทัพสามารถปราบกบฏลงได้ พระยานางรองและอุปฮาด เจ้าโศ เจ้าอิน ถูกประหาร ไทยได้ปกครองอีสานใต้ทั้งหมด และจำปาศักดิ์ เมืองโขง เมืองอัตตะปือ ตั้งแต่นั้นมา

(สุวิทย์ ธีรศาศวัต (ข) 2552:21)

ส่วนอาณาจักรเวียงจันทน์ และอาณาจักรหลวงพระบาง รัฐไทยเข้าไปปกครองใน พ.ศ. 2322 สาเหตุที่เข้าไปปกครอง เพราะความอ่อนแอและความแตกแยกของลาวเอง การที่ลาวแตกเป็น 3 อาณาจักร ทำให้ลาวอ่อนแอและเมื่อแตกกันแล้วยังมีปัญหาพิพาทระหว่าง 3 อาณาจักร (8 ครั้ง) กับการพิพาทกันเองในอาณาจักรเดียวกันด้วย (7 ครั้ง) รวม 15 ครั้งในรอบ 84 ปี จาก พ.ศ. 2237-2321 ทำให้เจ้าขุนนาง ทหารล้มตายไปมาก สภาพนี้ก็เกิดกับกรุงศรีอยุธยา ก่อนเสียกรุงครั้งที่ 1 และ 2 (สุวิทย์ ธีรศาศวัต (ก) 2553:15-18)

จุดสำคัญที่ทำให้รัฐไทยเข้าไปยึดลาวทั้งหมดก็คือ กรณีพิพาทระหว่างพระเจ้าศิริบุญสาร กษัตริย์เวียงจันทน์ กับกลุ่มพระวอพระตา ใน พ.ศ. 2310 กลุ่มหลังจึงแยกตัวออกมาตั้งเมืองหนองบัวลำภู เป็น “นครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน” ซึ่งพระเจ้าศิริบุญสารทรงยอมไม่ได้ เพราะนครใหม่นี้ห่างจากเวียงจันทน์เพียง 80 กม. จึงยกทัพมาปราบหลายครั้งถึง 3 ปี ก็ไม่สามารถปราบลงได้ จึงขอให้พม่าซึ่งขณะนั้นมีปกครองเชียงใหม่มาช่วยปราบ กำลังเวียงจันทน์และพม่าตีหนองบัวลำภูแตกใน พ.ศ. 2314 พระตาตาย พระวอพาญาติ บ่าวไพร่ อพยพมาพึ่งนครจำปาศักดิ์อยู่หลายปี ต่อมาพระวอเกิดแตกคอกับกษัตริย์จำปาศักดิ์จึงแยกตัวออกมาขึ้นกับพระเจ้าตากสินมหาราช ฝ่ายพระเจ้าศิริบุญสาร เมื่อทรงทราบว่าพระวอแตกคอกับจำปาศักดิ์ จึงส่งกองทัพมาทำลายกลุ่มนี้ พระวอถูกฆ่าตาย เป็นเหตุให้รัฐไทยอ้างได้ว่า เวียงจันทน์นั้นหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ จึงส่งกองทัพใหญ่มาตีใน พ.ศ. 2321 มีพระเจ้ายาจกรี (ร.1) กับเจ้าพระยาสุรสีห์ (พระอนุชา ร.1) เป็นแม่ทัพคุมทหาร 2 หมื่น หลังจากล้อมอยู่ 4 เดือน ก็ตีเวียงจันทน์แตกใน พ.ศ. 2322 ฝ่ายหลวงพระบางซึ่งไม่ถูกกับเวียงจันทน์ และส่งกองทัพมาตีเวียงจันทน์ด้วย แม้กระนั้นก็ต้องยอมขึ้นกับรัฐไทยด้วยเหมือนกัน (สุวิทย์ ธีรศาศวัต (ก) 2543:28-36)

3. ดินแดนลาวที่ถูกฝรั่งเศสยึดครองคืออะไร ถูกยึดไปตั้งเมื่อใด และอย่างไร

สิบสองจุไทเป็นดินแดนลาวผืนแรกที่ถูกฝรั่งเศสยึดครองไปใน พ.ศ. 2431 เพราะดินแดนนี้อยู่ทางตะวันออกสุดติดกับเวียดนาม ซึ่งฝรั่งเศสยึดไปก่อนหน้านี้อแล้ว ตั้งแต่ต้นรัชกาลที่ 5 พ.ศ. 2426 ต่อมาเกิดปัญหาโจรสลัดซึ่งมาปล้นในพื้นที่

ภาคเหนือ และตะวันออกเฉียงเหนือของลาว และทางการลาวซึ่งเป็นประเทศราชของไทยไม่สามารถจะปราบได้ จึงร้องขอให้รัฐบาลกลางกรุงเทพฯ ช่วย รัชกาลที่ 5 ทรงส่งกองทัพมาปราบหลายครั้ง แม้จะทำให้ฮ่อบาดเจ็บล้มตาย และหนีข้ามไปอยู่ในเวียดนามแต่ก็เป็นการชั่วคราว พกกองทัพไทยถอยกลับใจร้อก็กลับมาปล้นอยู่เรื่อยๆ จนฝรั่งเศสปกครองเวียดนาม ฝรั่งเศสก็เผชิญปัญหาใจร้อเช่นกัน เมื่อฝรั่งเศสปราบฮ่อก็หนีมาในเขตไทย ฝรั่งเศสกับไทยจึงส่งกองทัพไปปราบฮ่อพร้อมกัน ผลคือใจร้อในพื้นที่ภาคตะวันตกเฉียงเหนือของเวียดนามและลาว ถูกปราบแต่ฝรั่งเศสไม่ถอนทหารออกจากสิบสองจุไทยโดยอ้างว่าพื้นที่ดังกล่าวเป็นของเวียดนามมาก่อน ตอนนีเวียดนามเป็นของฝรั่งเศสแล้ว สิบสองจุไทยเป็นของฝรั่งเศสด้วย แม้ทัพไทยคือเจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี (เจิม แสงชูโต) จึงลงนามในสัญญา 9 ข้อ เมื่อ 22 ธันวาคม 2431 ที่เมืองแกลง (เตียนเบียนฟู) ยอมให้ฝรั่งเศสครอบครองสิบสองจุไทย (87,000 ตร.กม.) ไว้ชั่วคราว (สุวิทย์ ธีรศาวัต (ค) 2553:8-14)

4. ไทยเสียฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง (ประเทศลาว) ให้ฝรั่งเศส พ.ศ. 2436 (รศ.112) ได้อย่างไร

ก่อนฝรั่งเศสส่งกองทัพมายึดประเทศลาวซึ่งขณะนั้นไทยปกครอง ฝรั่งเศสได้ส่งนักสำรวจจมีนายออกัสต์ ปาวิ เป็นหัวหน้าสำรวจพื้นที่ฝั่งซ้ายโดยละเอียด ต่อมาปาวิได้รับแต่งตั้งเป็นอัครราชทูตฝรั่งเศสประจำกรุงเทพฯ เขาได้ยื่นข้อเสนอต่อรัฐบาลไทยว่า ฝั่งซ้ายเป็นของเวียดนามและเขมรมาก่อน ตอนนี 2 ประเทศนั้นเป็นของฝรั่งเศสแล้ว ฝั่งซ้ายจึงต้องเป็นของฝรั่งเศสด้วย ลูกไม้นี้ฝรั่งเศสเคยเอามาใช้ทั้งกรณีผนวกเขมรส่วนนอก (2410) และสิบสองจุไทย (2431) ฝ่ายไทยปฏิเสธ ทูตยังยื่นกรานจะเอาฝั่งซ้าย รัฐบาลไทยไม่ยอมรับกับฝรั่งเศส จึงพยายามใช้วิธีการทูตอย่างเต็มที่ โดยเสนอเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2435 (ปฏิทินเก่า) ให้พื้นที่ฝั่งซ้ายกว้าง 50 กม. ยาว 650 กม. จากเมืองคำม่วนลงมาเป็นเขตปลอดทหาร และเสนอว่าหากไทย-ฝรั่งเศสตกลงกันไม่ได้ขอให้ประเทศที่สาม (ไทย ทาบทามสหรัฐอเมริกา) เป็นอนุญาโตตุลาการเป็นผู้ชี้ขาด ฝรั่งเศสปฏิเสธข้อเสนอของไทยและยื่นกรานให้ไทยถอนทหารออกจากฝั่งซ้ายและยกฝั่งซ้ายให้ฝรั่งเศส (สุวิทย์ ธีรศาวัต (ค) 2553:25-32)

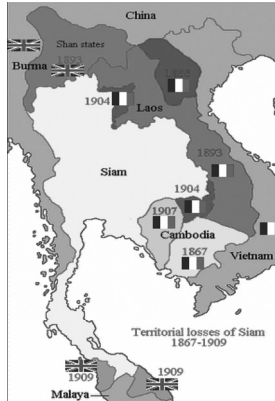
1 เมษายน 2436 ฝรั่งเศสก็ส่งกองทหารเข้ายึดพื้นที่ฝั่งซ้าย โดยทัพจากเขมร 1 กอง จากเวียดนาม 2 แนว การปะทะเป็นไปอย่างยืดเยื้อ ฝรั่งเศสไม่สามารถจะยึดฝั่งซ้ายได้ทั้งหมด ฝรั่งเศสจึงหันไปใช้กองเรือรบมาคุกคามไทยที่อ่าวไทย ซึ่งใกล้หัวใจมากกว่า โดยขั้นแรกวันที่ 13 กรกฎาคม 2436 ฝรั่งเศสส่งเรือรบ 2 ลำ ฝ่าแนวป้องกันของไทยที่ปากน้ำเจ้าพระยา ซึ่งมีทั้งป้อมพระจุลจอมเกล้าฯ ป้อมผีเสื้อสมุทร กองเรือรบไทย โชเหล็ก แนวทุ่นระเบิด แต่เพราะอาวุธที่ด้อยกว่า ประกอบกับขาดการฝึกฝน เรือรบฝรั่งเศสก็ตีฝ่าแนวป้องกันของไทยเข้ามาจอดที่หน้าสถานทูตฝรั่งเศสที่กรุงเทพฯ โดยฝรั่งเศสเสียเรือนำร่องไป 1 ลำ ทหารตาย 3 คน บาดเจ็บ 3 คน ทหารไทยตาย 8 คน บาดเจ็บ 41 คน (พลเรือตรีเชน ปัจจุบันสนนทและ น.อ.สวัสดิ์ จันทน์ 2518:75) **ขั้นที่สอง** ทูตฝรั่งเศสได้ยื่นคำขาด (ultimatum) ให้ไทยยกฝั่งซ้ายให้ฝรั่งเศส ถอนทหารไทยจากฝั่งซ้ายภายใน 1 เดือน ลงโทษเจ้าหน้าที่ไทยกรณีทุ่งเชียงคำ กรณีพระยอดเมืองขวาง และกรณีปะทะที่ปากน้ำ และจ่ายเงิน 5 ล้านฟรังก์ เป็นค่าเสียหายและค่าค้าประกัน ไทยต้องตอบภายใน 48 ชั่วโมง (สุวิทย์ ธีรศาสตร์ (ค)2553:33-38)

รัฐบาลไทยตอบแบ่งรับแบ่งสู้ยอมจ่ายเงิน และยกดินแดนตั้งแต่คำม่วนลงไป แต่ไม่ยอมลงโทษเจ้าหน้าที่ **ขั้นที่ 3** ฝรั่งเศสปิดสถานทูต ถอยเรือรบจากกรุงเทพฯ ไปสมทบกับกองเรือฝรั่งเศสที่รออยู่ รวมทั้งหมด 11 ลำ วันที่ 26 กรกฎาคม 2436 ฝรั่งเศสปิดอ่าวไทยตั้งแต่เกาะสีชังถึงแหลมเจ้าลายจังหวัดเพชรบุรี ห้ามมิให้เรือไทยเข้าออก และให้เรือชาติเป็นกลางออกไปภายใน 3 วัน **ขั้นที่ 4** ฝรั่งเศสประกาศปิดอ่าวระยองและจันทบุรีจากเกาะเสม็ดถึงแหลมสิงห์ และยึดจันทบุรีในวันที่ 29 กรกฎาคม 2436 (สุวิทย์ ธีรศาสตร์ (ค)2553:38-41)

หมาป่ากับลูกแกะ

แผนที่ไทยถูกผนวก

จากมาตรการดังกล่าวบังคับให้ไทยต้องยอมจำนน หากไทยจะรบกับฝรั่งเศสต้องแพ้แน่นอนเพราะกำลังทางเรือของฝรั่งเศสเฉพาะที่อ่าวไทยมากกว่าไทย 7 เท่า ตัวแทนฝ่ายไทยจึงยอมลงนามในสัญญาเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2436 ทำให้ลาวฝั่งซ้ายรวมทั้งเกาะในแม่น้ำโขง (พื้นที่ 143,000 ตารางกิโลเมตร) ซึ่งไทยปกครองมาตั้งแต่ พ.ศ. 2322 เป็นเวลา 114 ปี ต้องหลุดไปอยู่กับฝรั่งเศส ยิ่งกว่านั้นยังห้ามไทยมิให้มีเรือรบในแม่น้ำโขง ทะเลสาบเขมร และห้ามไทยมีกองกำลังในพื้นที่ 25 กม. ทางฝั่งขวาตลอดความยาวแม่น้ำโขงทำให้ไทยเสียอำนาจในการปกป้องกันตนเองจากการรุกรานของชาติอื่นในบริเวณแม่น้ำโขงกับฝรั่งเศส มีสิทธิที่จะตั้งสถานกงสุลที่โคราช น่าน และที่อื่นๆ อีกทั้งฝรั่งเศสยังยึดจันทบุรีไว้เป็นประกันอีกด้วย (สุวิทย์ ธีรศาสตร์ (ง) 2552:30-36)

อนึ่งประเด็นในข้อ 4 นี้ เป็นทั้งปัญหาดินแดน ปัญหาชายแดน (การกระทบบริเวณชายแดนก่อนการรบ) และปัญหาเขตแดน (ไม่มีหลักเขตแดนและแผนที่เขตแดน)

5. ภายหลังไทยเสียฝั่งซ้ายแล้วเกิดปัญหาชายแดนไทย-ฝรั่งเศส และการใช้แม่น้ำโขงอย่างไร

(1) ปัญหาฝรั่งเศสละเมิดอธิปไตยและละเมิดกฎหมายไทย

ปัญหานี้เป็นผลพวงจาก (ก) การที่ไทยแพ้สงครามฝรั่งเศสทั้งการรบทางบก

และการปะทะที่ปากน้ำเจ้าพระยา จนไทยต้องยกลาวฝั่งซ้ายให้ฝรั่งเศส ทำให้รัฐบาลไทยกลัวฝรั่งเศสไม่กล้าสั่งการให้เจ้าหน้าที่ไทยจัดการฝั่งเศสที่มาละเมิดอธิปไตยหรือละเมิดกฎหมายไทยหลังวิกฤติการณ์ ร.ศ.112 (ข) สัญญาไทย-ฝรั่งเศส 3 ตุลาคม พ.ศ. 2436 ข้อ 2-6 ที่ห้ามไทยมีเรือรบและกองกำลังใดๆในแม่น้ำโขง ทะเลสาบเขมร และในรัศมี 25 กม.ฝั่งขวา ปัญหาการละเมิดอธิปไตยและการละเมิดกฎหมายไทยเกิดขึ้นหลายเมืองริมแม่น้ำโขง กรณีนี้เชียงคาน นายมาเซ็น เอเยนต์ ฝรั่งเศสประจำเมืองชนะคามซึ่งอยู่ตรงข้ามกับเมืองเชียงคานส่งหนังสือลงวันที่ 24 มิถุนายน 2437 มาขับไล่ข้าหลวงเมืองเชียงคาน โดยอ้างว่าเชียงคานอยู่ในเขต 25 กม. ไทยจะมีข้าหลวงไม่ได้ (ฝรั่งเศสตีความเอาเอง) ต่อมาวันที่ 25 มิถุนายน 2437 เอเยนต์ฝรั่งเศสก็ออกประกาศให้ราษฎรไทยเมืองเชียงคานที่ทำนาอยู่ฝั่งซ้ายอพยพไปอยู่ฝั่งซ้ายภายในเดือน 12 หลังจากนั้นจะถูกฝรั่งเศสยึดที่นา และห้ามชนข้ามกลับมาฝั่งขวา เจ้าเมืองเชียงคานจึงประชุมชาวเมืองเชียงคานที่ทำนาอยู่ฝั่งซ้ายว่าใครจะอยู่ฝั่งใดให้เลือกได้ฝั่งเดียว ปรากฏว่ามีคนเลือกไปอยู่ฝั่งซ้ายกับฝรั่งเศส 51 ครัวเรือน อยู่ฝั่งไทย (ฝั่งขวา) 56 ครัวเรือน ซึ่งคนกลุ่มนี้เอาข้าว วัวควาย มาไม่ทัน เจ้าเมืองเชียงคานต้องเอาเงินหลวง 50 ชั่ง ชื้อข้าว และวัว ควาย แจก 18 (สุวิทย์ ธีรศาสตร์ (ง)2552:48-50)

กรณีเมืองนครพนม วันที่ 19 ธันวาคม 2437 นายมองเปราต์ เอเยนต์ฝรั่งเศสประจำเมืองนครพนม เอาไม้ตีหัวทำวควัน จนฟกช้ำและเลือดไหล เพราะไม่พอใจที่หลักรั้วบ้านของนายมองเปราต์หายไป 1 หลัก เห็นทำวควันอยู่ใกล้ๆ จึงถาม นายควันตอบว่าไม่ทราบจึงถูกตีไปแจ้งกรมการเมืองนครพนม ผู้ว่าราชการเมืองนครพนมถามนายมองเปราต์ก็รับว่าทำจริง แต่ก็ไม่กล้าลงโทษ วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2437 (ปฏิทินสากล 2438) มีควายของชาวบ้านไปกินหญ้าในรั้วบ้าน ถูกนายมองเปราต์ยิงตาย เจ้าของควายไปแจ้งข้าหลวงเมืองนครพนม ข้าหลวงบอกให้นายมองเปราต์ชดใช้เงินค่าควาย 24 บาท นายมองเปราต์บอกว่าจะใช้ให้ก็ได้ แต่เจ้าของควายต้องชดใช้รั้วบ้านและผักที่เสียหาย 50 เหรียญ (25.80 บาท) เจ้าของควายจึงไม่กล้ารับค่าควาย

กรณีเมืองมุกดาหารและเขมราฐ เอเยนต์ฝรั่งเศสทั้ง 2 เมือง อยากได้พื้นที่ของคนไทยเพื่อซื้อที่ตั้งสำนักงานเอเยนต์ แต่ชาวบ้านไม่ยอมขาย เอเยนต์ทั้ง

2 คนจึงไล่เจ้าของบ้านออกไป แล้วสร้างสำนักงาน กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ ข้าหลวงใหญ่มณฑลอุบลราชธานี ทรงส่งคนมาห้ามปรามเอเยนต์ฝรั่งเศส เอเยนต์ฝรั่งเศสฟ้องไปยังสถานทูตฝรั่งเศส ราชทูตฝรั่งเศสได้ประท้วงไปยังเสนาบดีไทยว่า ขัดขวางการสร้างสำนักงานเอเยนต์ (สุวิทย์ ธีรศาสตร์ (ง)2552:52-53)

(2) ปัญหาการใช้แม่น้ำโขงและข้ามแม่น้ำโขง

ที่จริงสัญญาไทย-ฝรั่งเศส ข้อ 1 ปี 2436 ระบุแต่ว่า ฝั่งซ้ายและเกาะในแม่น้ำโขงเป็นของฝรั่งเศส แต่ดูเหมือนเจ้าหน้าที่ฝรั่งเศสจะตีความเอาแม่น้ำโขงเป็นของตนจึงเกิดเรื่องขึ้นมากมาย เช่น วันที่ 19 เมษายน 2441 ท้าวเพี้ย และราษฎรเมืองอาจสามารถ (เมืองเล็กๆอยู่ทางเหนือของเมืองนครพนม) ไปทอดแหในแม่น้ำโขง เจ้าเมืองท่าแขกของฝรั่งเศสส่งเจ้าหน้าที่มาจับตัวจันทับท้าวสุริยะ กรมการเมืองอาจสามารถไปขัง และเอาปลาที่หาได้ไปด้วย พระศรีวรวงษ์เจ้าเมืองอาจสามารถต้องเอาเงิน 10 บาท ไปไถ่ตัวคนทั้ง 2 มา วันที่ 23 มิถุนายน 2441 ท้าวขุนราษฎรเมืองท่าบ่อและบ้านกองนางซึ่งอยู่ฝั่งขวาเกี่ยวกับเวียงจันทน์ไปหาปลาในแม่น้ำโขง ถูกเจ้าหน้าที่ฝรั่งเศสจับตัวไป 10 คน พร้อมเครื่องมือหาปลา ขังคุกพร้อมทำงานหนัก 35 วัน จึงปล่อยตัว หลังจากญาติเอาเงินไปไถ่ตัวคนละ 5.50 บาท ให้ฝรั่งเศส กับเก็บเงินอีกคนละ 31.25 สตางค์ เป็นค่านั่งเรือคุ่มตัวที่ฝรั่งเศสออกให้พร้อมกำชับว่า ถ้าไม่มีหนังสือคุ่มตัว ห้ามไปหาปลาในแม่น้ำโขง เป็นอันขาด เรื่องแบบนี้ยังเกิดขึ้นกับชาวเมืองนครพนม 2 คน ต้องเสียเงินค่าไถ่เรือไป 32 บาท ซึ่งเรื่องนี้เท่ากับฝรั่งเศสตีความเอาเองว่าแม่น้ำโขงเป็นฝรั่งเศส กรมหลวงเทเวศร์วิโรภการ เสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศของไทย ทรงประท้วงไปยังอุปทูตฝรั่งเศส แต่ก็ไม่มีผลแต่ประการใด นอกจากนี้นายมอริ่งผู้สำเร็จราชการเวียงจันทน์ได้ออกประกาศให้คนไทยฝั่งขวาที่มีเรือให้ไปจอดทะเบียนเรือ โดยเสียค่าจดทะเบียนล้าละ 20 อัฐต่อปี ถ้าเรือฝั่งขวาล้าไปแล่นในแม่น้ำโขงไม่จดทะเบียนฝรั่งเศสจะจับติดคุก ขุนชาญชลฤทธิข้าหลวงไทยประจำเมืองมุลปาโมกข์ ซึ่งอยู่ทางฝั่งขวาใต้เมืองจำปาศักดิ์ จะเดินทางมาเมืองอุบลราชธานีโดยใช้แม่น้ำโขง ฝรั่งเศสไม่ยอมให้ใช้แม่น้ำโขงจึงเดินทางมาได้ พระอภัยนุชิตข้าหลวงเมืองมุกดาหารถูกฝรั่งเศสจับไปขังคุกที่เวียงจันทน์ 6 เดือน เพราะเดินทางในแม่น้ำโขง โดยไม่มีหนังสือเดินทางของฝรั่งเศส ต่อมาฝรั่งเศสก็ประกาศห้ามคนฝั่งขวาข้าม

ไปฝั่งซ้าย ถ้าคนฝั่งซ้ายพบคนฝั่งขวาไม่ว่าจะเป็นญาติพี่น้องหรือไม่ ให้จับตัวส่งทางการฝรั่งเศสจะได้รางวัลค่าจับ 3 บาท แต่ถ้าไม่จับ มีคนมาฟ้องคนที่ไม่จับจะถูกปรับใหม่ 5 บาท หากคนฝั่งขวาจะข้ามมาฝั่งซ้ายจะต้องหนังสือที่ฝรั่งเศสอนุญาตจึงจะข้ามมาได้(สุวิทย์ ธีรศาสตร์ (ง)2552:54-57)

การเข้ามามีอำนาจของฝรั่งเศส ทำให้คนฝั่งซ้าย ฝั่งขวา ที่เคยไปมาหากันสะดวก เริ่มมีปัญหาไปมาหาสู่กัน และเริ่มห่างกัน เพราะฝรั่งเศสสร้างกฎเกณฑ์เป็นกำแพงขวางกั้นคน 2 ฝาก ซึ่งเป็นคนลาวเหมือนกัน

6. ไทยเสียฝั่งขวาแม่น้ำโขงให้ฝรั่งเศสเมื่อไร และอย่างไร

ไทยถูกบีบให้เสียดินแดนฝั่งขวาแม่น้ำโขง เพราะ

(1) ปัญหาหลวงพระบางฝั่งขวา เจ้าอุปราชบุญคง โดยมีฝรั่งเศสสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง ได้นำกำลังเข้ามายึดพื้นที่ตรงข้ามหลวงพระบาง ขับไล่ข้าหลวงและเจ้าหน้าที่ไทยออกไป ในปี 2437 โดยอ้างว่าดินแดนส่วนนี้หลวงพระบางเคยปกครอง ข้าหลวงและเจ้าหน้าที่ไทยซึ่งมีน้อยอยู่แล้ว เพราะถูกจำกัดด้วยสัญญาไทย-ฝรั่งเศส 3 ตุลาคม 2436 ที่ห้ามไทยมีกองกำลังใดๆ ประกอบกับทางเสนาบดีมหาดไทย กำชับมาไม่ให้โต้ตอบด้วยกำลัง ในที่สุดฝ่ายไทยต้องถอนเจ้าหน้าที่ออกมาทั้งหมดในปี 2438 แต่ที่เมืองน่าน เจ้าเมืองน่านไม่ยอมเสียบ่อเกลือซึ่งเป็นของเจ้าเมืองน่านมานาน จึงเกือบจะเกิดสงครามกับพวกหลวงพระบาง แต่เพราะไทยเกรงจะเกิดเรื่องใหญ่แบบวิกฤตการณ์ ร.ศ.112 จึงต้องยกบ่อเกลือและพื้นที่แถบนี้ให้ฝรั่งเศสไปโดยปริยาย โดยไม่ได้ทำสัญญาใดๆ

(2) ปัญหาจันทบุรีที่ฝรั่งเศสยึดไว้เป็นประกันว่าไทยจะถอนทหารออกจากฝั่งซ้าย เสียค่าปรับ 5 ล้านฟรังก์ และตัดสินคดีพระยอดเมืองขวาง เป็นที่พอใจของฝรั่งเศส ซึ่งไทยก็ปฏิบัติตามสัญญาครบถ้วน แต่ฝรั่งเศสก็ไม่ยอมถอนทหารออกจากจันทบุรี ซึ่งเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่อันตรายต่อความมั่นคงของกรุงเทพฯ และการเดินทางเรือของไทย

ปัญหาดังกล่าวทำให้เกิดการเจรจากับฝรั่งเศสเรื่องดินแดนฝั่งขวา ซึ่งโดยพฤตินัยไทยได้เสียไปแล้วตั้งแต่ พ.ศ. 2438 เพื่อแลกกับการที่ฝรั่งเศสจะถอนทหารออกจากจันทบุรี มีการเจรจาระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2442-กุมภาพันธ์ 2442 (2443) ที่กรุงเทพฯ แต่การเจรจาไม่สำเร็จ เพราะฝรั่งเศสไม่ยอมถอนทหารออกจากจันทบุรี

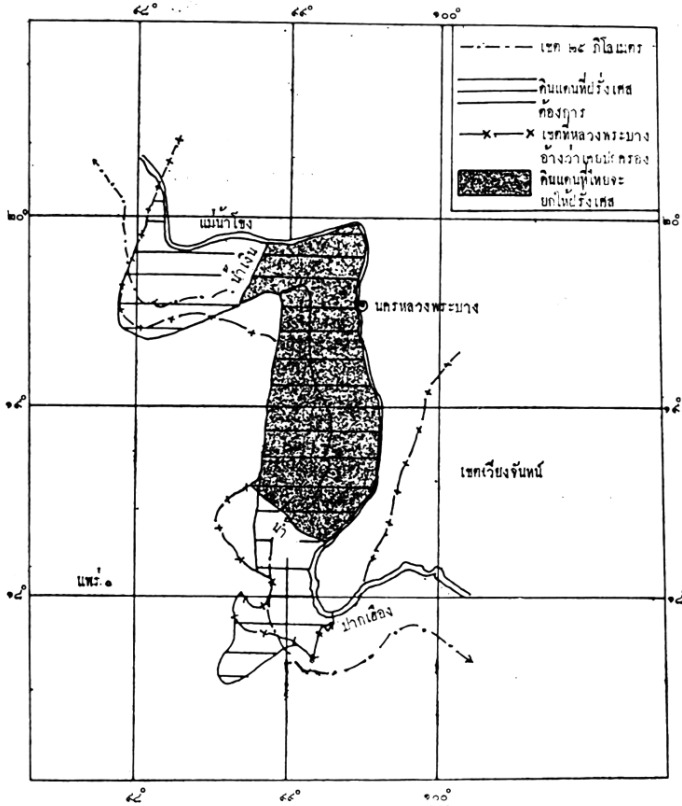
จึงไปเจรจาต่อที่ปารีส และมีการลงในสัญญาจะยกหลวงพระบางฝั่งขวา จำปาศักดิ์ มโนไพร ให้ฝรั่งเศส ยกสัมปทานป่าไม้สักจากเมืองเทิงถึงแม่อิง และจ้างคนฝรั่งเศสมาทำงานกับรัฐบาลไทยหลายตำแหน่ง แต่ปรากฏว่ารัฐสภาฝรั่งเศสไม่ยอมให้สัตยาบันร่างสัญญาที่ตัวแทนของรัฐบาลทั้ง 2 ลงนามแล้ว เพราะรัฐสภาเห็นว่าฝรั่งเศสยังได้ผลประโยชน์น้อยไป ทำให้ต้องมีการเจรจากันต่อไป ระหว่างตัวแทนทั้ง 2 ซึ่งแน่นอนไทยเป็นฝ่ายถูกบีบเพราะฝรั่งเศสถือไพ่เหนือกว่า คือ จันทบุรี ในที่สุด 2 ฝ่ายได้ลงนามในสัญญา 13 ก.พ. 2446 (2447/1904) และพิธีสาร 29 มิถุนายน 2447 รัฐบาลไทยต้องยกดินแดนหลวงพระบางฝั่งขวากับเพิ่มให้ฝรั่งเศสอีก 3 แห่ง คือ

- (1) ดราด และเกาะต่างๆ ที่อยู่ใกล้เคียงรวมทั้งเกาะกง
- (2) ด่านซ้าย
- (3) ฝั่งซ้ายแม่น้ำคอบ (ติด อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย)

รวมพื้นที่ประมาณ 62,500 ตร.กม. กับยินยอมจะให้ฝรั่งเศสเช่าพื้นที่ 7 แห่งทางฝั่งขวา เพื่อให้ฝรั่งเศสเช่าเป็นท่าเรือริมแม่น้ำโขงแห่งละ 1 เฮกตาร์ โดยคิดค่าเช่าเฮกตาร์ละ 1 บาท/ปี โดยฝรั่งเศสตอบแทนด้วยการถอนทหารออกจากจันทบุรีหลังจากยึดครองมา 11 ปีเศษ (ตราดกับด่านซ้ายไทยได้คืนมาโดยยอมยกพระตะบอง เสียมราฐ ศรีโสภณ ให้ฝรั่งเศส ใน พ.ศ. 2449 (2450/1907)) (สุวิทย์ ธีรศาสตร์ (ง)2552:74-77)

แผนที่หลวงพระบางฝั่งขวาของไทยที่ยกให้ฝรั่งเศสในการเจรจาช่วงแรก

ค.ศ.1899 - 1900

ดัดแปลงจาก กองบรรณสาร กต. แฟ้ม 2.24 หมวดสนธิสัญญา หมูอินโดจีน (1900)

7. ดินแดนฝั่งขวาแม่น้ำโขงเคยกลับมารวมกับไทยเมื่อไร และอย่างไร แล้วทำไมต้องคืนให้ฝรั่งเศสรอบสองอีก

ในวันที่ 9 พฤษภาคม 2484 ผู้แทนไทยกับฝรั่งเศส ลงนามในอนุสัญญาโตเกียว ตามอนุสัญญาฝรั่งเศสคืนดินแดนฝั่งขวาให้ไทย ไทยได้นำไปตั้งจังหวัดใหม่ คือ

- 1) หลวงพระบางฝั่งขวา ตั้งเป็นจังหวัดล้านช้าง มี 4 อำเภอ (อ.สะมาบุรี, อ.อดุลเดชจรัส, อ.เชียงฮ่อน, อ.หาญสงคราม)
- 2) จำปาศักดิ์ ตั้งเป็นจังหวัดจำปาศักดิ์ มี 4 อำเภอ (อ.เมืองจำปาศักดิ์, อ.วรรณไวทยาการ (เดิมอ.มูลป่าโมกข์) อ.มโนไพร, กิ่ง อ.โพนทอง)
- 3) เสียมราชู ตั้งเป็นจังหวัดพิบูลสงครามมี 6 อำเภอ (อ.ไพรีระย้อเดช, อ.กลันทบุรี, อ.พรหมขันธุ์, อ.เกรียงศักดิ์พิชิต, อ.วารีแสน, อ.จอมกระสานต์ อำเภอนี้ตอนหลังย้ายไปขึ้นไป จ.จำปาศักดิ์)
- 4) พระตะบอง ตั้งเป็นจังหวัดพระตะบองมี 6 อำเภอ (อ.อetikเดวเดช, อ.เมืองพระตะบอง, อ.มงคลบุรี, อ.ศรีโสภณ, อ.สินธุ์สงครามชัย และ อ.ไพลิน)

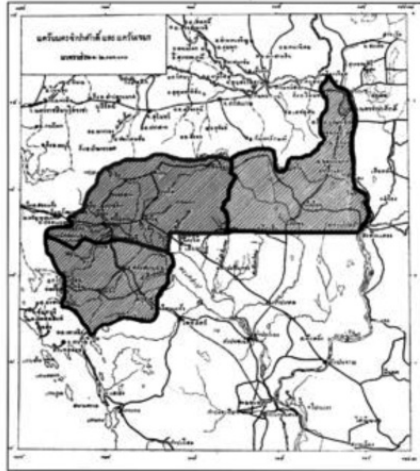
จังหวัดล้านช้าง

พื้นที่ลาวหลวงพระบาง

เส้นขอบเขตอาณาจักรจะโยนาเป็นของฝ่ายไทย ตามสัญญาสัญญาสันติภาพ
พื้นที่ประมาณ ๑๓,๕๐๐ ตารางกิโลเมตร

ม.บูรพา, จำปาศักดิ์

ประเทศอินโดจีนสมัยก่อนแบ่งออกเป็นหลายส่วนตามภูมิปัญญาในภาพ
สีที่ปรากฏ ส.ค.๒๓๖๓ สยามอินโดจีน

สาเหตุที่ฝรั่งเศสคืนดินแดนฝั่งขวาให้ไทย เพราะฝรั่งเศสอ่อนแอลงถูกกองทัพเยอรมันโจมตีเพียง 40 วัน กรุงปารีสก็แตกพื้นที่ฝรั่งเศสทางตะวันออกเฉียงเหนือถูกเยอรมันปกครอง

ในขณะที่ไทยเข้มแข็งขึ้น กองทัพบก กองทัพเรือได้รับการพัฒนาเข้มแข็งกว่าสมัย ร.5 มาก จอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีได้ปลุกกระแสชาตินิยมขึ้นไทยจึงขอคืนแดนคืนจากฝรั่งเศสโดยขอให้แม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นดินแดนไทย-ฝรั่งเศส แต่ฝรั่งเศสปฏิเสธ

ผลก็คือ เกิดความตึงเครียดชายแดนไทย-ฝรั่งเศส เกิดการปะทะกันในพื้นที่สุดท้ายกลายเป็นสงครามไทย-ฝรั่งเศส ซึ่งสมัยนั้นเรียกสงครามอินโดจีน ในปลายเดือนพฤศจิกายน 2483 ถึง 28 มกราคม 2484 ฝรั่งเศสเพี้ยลงพลาในการรบทางบก แต่เป็นต่อการรบทางเรือที่เกาะช้าง

ญี่ปุ่นซึ่งเป็นมหาอำนาจที่เข้มแข็งที่สุดในบรรดาชาติตะวันออกก็เข้ามาไกล่เกลี่ย จนเกิดอนุสัญญาโตเกียว 9 พฤษภาคม 2484 ดังที่กล่าวมาแล้ว

สงครามโลกครั้งที่ 2 แบบเต็มรูปแบบเกิดขึ้นในเอเชียเมื่อ 7 ธันวาคม 2484 ญี่ปุ่นโจมตีสหรัฐอเมริกาที่หมู่เกาะฮาวาย และเอเชียอาคเนย์ อาณานิคมของฝ่ายสัมพันธมิตร รวมทั้งไทยด้วย ไทยสู้ญี่ปุ่นราว 4 ชั่วโมงก็ยอมให้ญี่ปุ่นเดินทัพไปตีอังกฤษ และไม่นานก็เป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่น ญี่ปุ่นมีชัยอย่างรวดเร็วใน 6 เดือนแรก แต่ญี่ปุ่นมีทรัพยากรน้อยกว่าฝ่ายสัมพันธมิตรมาก ไม่นานญี่ปุ่นก็เป็นฝ่ายตั้งรับในที่สุดเมื่อญี่ปุ่นถูกระเบิดปรมาณู 2 ลูก ที่ฮิโรชิมาและนางาซากิ ในวันที่ 6 และ 9 สิงหาคม 2488 ญี่ปุ่นก็ยอมแพ้สงคราม ส่งผลให้ไทยอยู่ในฐานะลำบากถูกบีบให้ต้องคืนดินแดนให้อังกฤษ และคืน 4 จังหวัดให้กับฝรั่งเศสหลังจากปกครองมา 5 ปี (2484-2489) (สุวิทย์ ธีรศาสตร์. 2552:120-130)

8. ปัญหาชายแดนไทย-ลาว ตั้งแต่ พ.ศ. 2518 เกิดขึ้นเพราะเหตุใด ปัญหาที่สำคัญเกิดขึ้นที่ไหน อย่างไร

สาเหตุของปัญหาชายแดนไทย-ลาว ตั้งแต่ พ.ศ. 2518 ซึ่งเกิดขึ้นในน้ำและบนบก มีสาเหตุร่วมคือ ทั้ง 2 ประเทศ เกิดความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันมากขึ้นกว่าแต่ก่อน กล่าวคือใน พ.ศ. 2518 ลาว เขมร และเวียดนาม เกิดการเปลี่ยนแปลงการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ ครั้งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ของประเทศทั้งสาม คือ เปลี่ยนเป็นระบบคอมมิวนิสต์ ทำให้ผู้นำและประชาชนชาวไทยพากันวิตกกังวลว่าจะทำให้ประเทศไทยเปลี่ยนเป็นระบอบคอมมิวนิสต์ด้วยหรือไม่ ประกอบกับมีผู้อพยพหนีระบอบคอมมิวนิสต์จากประเทศทั้งสามเข้ามาในประเทศไทยหลายแสนคน ฝ่ายความมั่นคงของไทยก็เกรงว่าจะมีฝ่ายคอมมิวนิสต์ปะปนเข้ามาปฏิบัติการในไทย ซึ่งมีพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พ.ค.ท.) และผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ (ผ.ก.ค.) กำลังดำเนินการอย่างได้ผล และขยายพื้นที่สีชมพูเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ กว้างกว่านั้นลาวฝ่ายขวาได้ตั้งกองกำลังต่อสู้กับรัฐบาล สปป.ลาว ในประเทศลาวและยังได้เข้ามาตั้งฐานปฏิบัติการในชายแดนฝั่งไทย (ฝั่งขวา) เพื่อเข้าไปก่อวินาศกรรมตีทหารเวียดนามและทหาร สปป.ลาวเป็นครั้งคราว ทำให้ สปป.ลาวไม่ไว้วางใจรัฐบาลไทยว่ารู้เห็นเป็นใจในความพยายามโค่นล้มระบอบใหม่ จึงตรวจตราชายแดนไทย-ลาวเข้มงวดกว่าแต่ก่อน นี่คือสาเหตุร่วมของกรณีพิพาทที่จะกล่าวต่อไป 3 กรณี (สุวิทย์ ธีรศาสตร์. 2552:144-148) คือ

8.1 กรณีเรือ นปข. ถูก สปป.ลาว ยิง

หน่วยปฏิบัติการตามลำน้ำโขง (นปข.) เป็นทหารเรือไทยที่รัฐบาลตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2513 เพื่อปฏิบัติการในแม่น้ำโขง ป้องกันทั้งการลำเลียงยุทธปัจจัยของ ผ.ก.ค. การค้าอาวุธเถื่อน การค้ายาเสพติดและนำเข้า-ออก สิ่งผิดกฎหมายอื่น ตลอดจนความยาวแม่น้ำโขงช่วงที่เป็นพรมแดนไทยลาว ทั้งที่จังหวัดเชียงรายและจากจังหวัดเลย ถึงจังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้เรือเร็วติดปืนกลมีลูกเรือลำละ 4 นาย

สาเหตุของการปะทะกัน เนื่องจากสาเหตุที่กล่าวมาแล้วและสาเหตุที่มาจากสัญญาไทย-ฝรั่งเศส ฉบับ 3 ตุลาคม 2436 ข้อที่ 1 ที่ระบุให้เกาะทั้งหมดเป็นของฝรั่งเศส กับอนุสัญญาไทย-ฝรั่งเศส ฉบับ 25 สิงหาคม 2469 ข้อ 3 ที่กำหนดให้ใช้ร่องน้ำลึกเป็นเส้นเขตแดน ยกเว้นตรงที่มีเกาะให้ใช้ร่องน้ำลึกด้านที่ชิดฝั่งไทยที่สุด เป็นเส้นเขตแดน ในอนุสัญญานี้ ระบุให้เกาะเพียง 8 เกาะเท่านั้นที่เป็นของไทย คือ (1) ดอนเขียว (2) ดอนเขียวน้อย (3) ดอนน้อย (4) ดอนยาด (5) ดอนบ้านแพง (6) หาดทรายเพ-เวินกุ่ม (7) ดอนแกวทอง-ดินเหนียว (8) ดอนลำโรง จากเกาะทั้งหมดในแม่น้ำโขงช่วงไทย-ลาว 144 เกาะในจำนวนนี้ 73 เกาะอยู่ชิดฝั่งไทย ทำให้การเดินทางเรือของไทยมีปัญหา เพราะต้องเดินชิดฝั่งไทยเสมอหากมีเกาะ ในฤดูแล้งน้ำในแม่น้ำโขงลดระดับลงไปมากหลายเกาะเกิดหาดทรายเชื่อมระหว่างเกาะกับฝั่งไทย ทำให้เดินเรือไม่ได้ นอกเสียจากไปเดินอีกฟากหนึ่งของเกาะซึ่งเป็นเขตของลาว ซึ่งเรือ นปข. เป็นเรือที่ต้องลาดตระเวนตลอดเวลาดังกล่าววันและกลางคืน เมื่อดำเข้าไปในเขตลาว เพราะความจำเป็นดังกล่าว จึงเสี่ยงต่อการถูกระดมยิงมาก การระดมยิงจากฝั่งลาว อาจเกิดจากทหารเวียดนามก็ได้ เพราะเวียดนามก็อยากให้ลาวกับไทยบาดหมางกันยิ่งขึ้น เพื่อลาวจะต้องพึ่งพิงเวียดนามเสมอ ในลาวมีกองทหารเวียดนามประจำอยู่ถึง 50,000 คน เพื่อช่วยปราบฝ่ายขวา และป้องปรามมิให้ฝ่ายไทยและสหรัฐยกกำลังไปช่วยฝ่ายขวา โจมตีรัฐบาลคอมมิวนิสต์ลาว หรือเป็นเพราะทหาร สปป.ลาว เห็นว่าเรือ นปข. ล้ำเขตลาวจึงยิงเตือน พอเรือ นปข.ตอบโต้ ความรุนแรงจึงเกิดขึ้น กรณีปะทะกันระหว่างเรือ นปข.กับทหาร สปป.ลาว เกิดขึ้น 13 ครั้ง ในช่วง พ.ศ. 2518 – 2525 ขอยกตัวอย่างเพียง 3 ครั้ง

กรณีเรือ นปข. ล.123 เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2518 ถูกยิงที่บ้านโพนสา อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ขณะที่เรือดังกล่าวห่างจากฝั่งไทยราว 100 เมตร ห่างฝั่งลาวราว 400 เมตร พันจ่าตรีปริศน์ พงษ์สุวรรณ นายท้ายเรือเสียชีวิตเรือเกยตื้นที่ดอนแดง ไทยส่งเรือ นปข.ไปช่วยอีก 2 ลำ แต่ถูกลาวใช้ทั้งเรือและรถถังยิงสกัดอย่างดุเดือด วันรุ่งขึ้นไทยได้ส่งเครื่องบิน T-28 2 ลำ ตีตบั่นกลอากาศช่วยยิงสกัด จนถึงตี 2 ของวันที่ 19 พฤศจิกายน จึงนำศพทหารเรือออกมาได้ แต่ก็ทำให้ทั้ง 2 ฝั่งบาดเจ็บล้มตายหลายคน

กรณีเรือ นปข. ล.136 เกิดเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2523 ถูกทหาร สปป.ลาว ระดมยิงที่บ้านปะโคเหนือ ต.เวียงคุก อ.เมือง จ.หนองคาย พันจ่าเอกสววยเพิ่มพิพัฒน์ เสียชีวิตอีก 3 คนบาดเจ็บสาหัส

กรณีเรือ นปข.ล.137 เกิดขึ้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2525 ที่ปากน้ำจิม อ.โพธิ์ชัย จ.หนองคาย ถูกทหาร สปป.ลาว ยิงด้วยจรวด อาร์พีจี ทหารเรือ 4 นายบาดเจ็บ เรือเกยตื้นที่ฝั่งไทย ฝ่ายลาวได้ใช้ปืนใหญ่ และปืน ค.ระดมยิงบ้านใหม่ และบ้านกุดบง ทำให้คนไทยตาย 2 คน

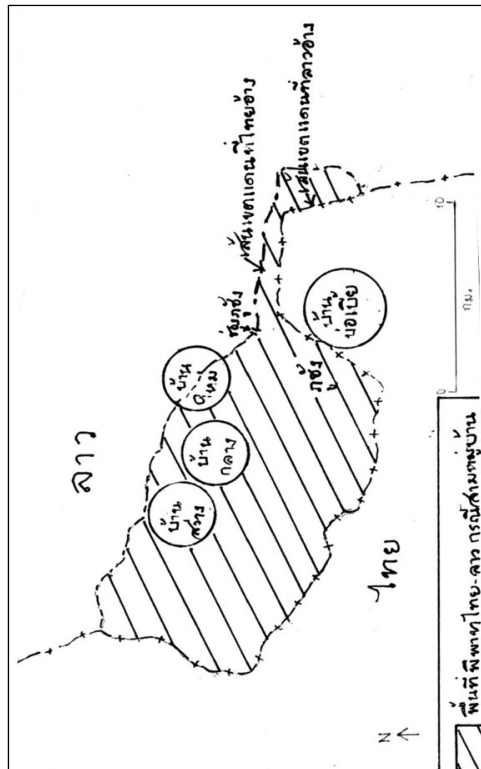
ผลของการปะทะกันที่มีต่อความสัมพันธ์ คือเกิดความตึงเครียด กรณีแรกกระทรวงการต่างประเทศไทยเรียกทูตลาวมารับบันทึกช่วยจำ เพื่อประท้วงลาวและเสนอให้ 2 ฝ่ายจัดประชุม แต่วันรุ่งขึ้น รัฐบาลลาวได้ยื่นหนังสือประท้วงผ่านทูตไทยว่า ไทยละเมิดน่านน้ำลาว และยิงเรือตรวจการของลาวจม เครื่องบินไทยยังยิงเข้าไปในหมู่บ้านลาว 4 แห่ง ไทยต้องรับผิดชอบ และถอนทหารออกจากดอนต๋ามีหนังสือโต้ตอบระหว่างรัฐบาลทั้งสองอีกหลายฉบับ แต่ฉบับหนึ่งของไทยอ้างว่าเขตแดนไทย-ลาวถือ ตามคณะข้าหลวงใหญ่ไทย-ฝรั่งเศส เพื่อปักปันเขตแดนและจัดทำแผนที่ พ.ศ. 2474 ตามอนุสัญญาไทย-ฝรั่งเศส พ.ศ. 2469 และฝ่ายไทยจึงตอบโต้ด้วยการปิดพรมแดนด้านลาวทั้งหมด ทำให้ลาวเดือดร้อนมาก เพราะลาวต้องพึ่งสินค้าส่วนใหญ่จากไทย (สุวิทย์ ธีรศาสตร์. 2552:144-150)

หลังเหตุการณ์นี้ไม่นาน รัฐบาล สปป.ลาว กับรัฐบาลเวียดนามได้ทำสัญญาความร่วมมือทางทหารและเศรษฐกิจ 20 ปี ลงนามเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2520

เมื่อเกิดกรณีที่ 2 เวียดนามประกาศทำที่ว่าสนับสนุนลาวอย่างเต็มที่ ส่วนกรณีที่ 3 ไทยก็ประท้วงลาวแบบที่เคยทำ แต่ลาวทำเฉย ไทยจึงประกาศปิดพรมแดนเพื่อลงโทษลาวทางเศรษฐกิจ (สุวิทย์ วีระศาสตร์. 2552:155-158)

8.2 กรณีพิพาทสามหมู่บ้านในอำเภอบ้านโคกในจังหวัดอุดรธานี พ.ศ. 2527

แผนที่ฝ่ายไทยแสดงพื้นที่สามหมู่บ้านที่เกิดกรณีพิพาทกับลาวในพ.ศ 2527

ที่มา : วิรัช ร่วมพงษ์วิวัฒน์ 2531 : 86 (อ้างแผนที่ชุด L1017 พิมพ์โดยกรมแผนที่ พ.ศ. 2521/คศ.1978)

สามหมูบ้านที่ไทย-ลาวเกิดกรณีพิพาท คือบ้านใหม่ บ้านกลาง และบ้านสว่าง ซึ่งอยู่ห่างจากอำเภอบ้านโคกไปทางเหนือราว 45 ก.ม. ห่างจากอำเภอนาน้อยไปทางตะวันออกราว 10 ก.ม. ไทยอ้างว่าอยู่ในเขตแดนไทย แต่รัฐบาลสปป.ลาว อ้างว่าอยู่ในเขตตาแสง บ้านใหม่ เมืองปากลาย แขวงไชยบุรี พื้นที่ของสามหมูบ้านราว 30,400 ไร่ ประชากรราว 450 ครอบครัว 1,010 คน

ปัญหานี้เป็นปัญหาเส้นเขตแดนไม่ชัดเจน ตามสัญญาไทย-ฝรั่งเศส ฉบับ 13 กุมภาพันธ์ 2446 (2447) และฉบับ 13 มีนาคม 2449 (2450) ระบุตรงกันว่าเส้นเขตแดนไทย-ฝรั่งเศส บริเวณนี้ใช้สันปันน้ำเจ้าพระยากับแม่น้ำโขง เป็นเส้นเขตแดน แต่ปัญหาคือ บริเวณนี้มีทิวเขาซ้อนๆกันอยู่หลายลูก ซึ่งตามกฎหมายระหว่างประเทศต้องใช้สันเขาที่สูงที่สุด ซึ่งขณะทำสัญญาและสำรวจแผนที่เมื่อ 100 ปีก่อนไม่มีเครื่อง GPS และเครื่องวัดความสูงที่แม่นยำ ที่สำคัญก็คือ ทั้งลาวและไทยใช้แผนที่กันคนละฉบับ

ก่อน พ.ศ. 2527 ไม่มีเจ้าหน้าที่ไทยไปประจำในสามหมูบ้านนี้ มีแต่ทหารของขบวนการประเทศลาว (ลาวฝ่ายซ้ายหรือคอมมิวนิสต์ลาว) ต่อมาในเดือนมีนาคม 2527 ทางกรไทยได้สร้างถนนเข้าไปยังสามหมูบ้าน ทหารลาวข่มขู่ไม่ให้ไทยสร้างทางเข้าไปและแจ้งฝ่ายไทยว่าสามหมูบ้านนี้ขึ้นกับตาแสงบ้านใหม่ของลาว เดือนเมษายน 2527 ทหารลาวบุกเข้าไปในบ้านบ่อเบี้ยซึ่งลึกเข้าไปในเขตไทยราว 4-5 ก.ม. แล้วใช้อาวุธยิง ตชด.ของไทยที่ตั้งอยู่ที่หมูบ้านนี้ ทหารพินเสียหายแต่ไม่มีคนเจ็บตายวันที่ 24, 26 พฤษภาคม ทหารลาวโจมตีทหารพรานได้รับบาดเจ็บ 5 คน กองทัพภาคที่ 3 ของไทยจึงส่งทหาร 100 คน เข้าไปคุ้มครองการสร้างถนน ทำให้ปะทะกับทหารลาวที่ตั้งอยู่ในสามหมูบ้าน วันที่ 6 มิถุนายน ไทยส่งทหาร 1,500 คน จากกองพันทหารม้าที่ 1 และ ตชด.เข้ายึดสามหมูบ้านไว้ได้ในวันรุ่งขึ้น

วันที่ 12 มิถุนายน 2527 ชาวลาวชุมนุมใหญ่ที่เวียงจันทน์ นำโดยพลเอก สีสะหวาด แก้วบุญพันธ์ รมต.มหาตไทยลาวประท้วงการกระทำของไทยว่าละเมิดอธิปไตยลาว ฝ่ายไทยได้ตอบด้วยการห้ามส่งสินค้าเข้าลาว 61 ชนิด

วันที่ 21-23 กรกฎาคม 2527 มีการประชุมระดับรัฐบาลไทย-ลาว ที่กรุงเทพฯแต่หาข้อสรุปมิได้

วันที่ 6-15 สิงหาคม 2527 ตัวแทนทั้งสองฝ่ายประชุมตกลงว่าจะใช้สันปันน้ำเป็นเส้นเขตแดน และจะใช้ภาพถ่ายทางอากาศ แต่ตกลงกันไม่ได้เรื่องที่ใช้ไทยเสนอให้ส่งเจ้าหน้าที่เทคนิคไปสำรวจพื้นที่สามหมูบ้านลาวไม่ยอมส่ง เพราะลาวอ้างว่า สามหมูบ้านอยู่ในเขตลาวอยู่แล้ว ตามแผนที่แนบสัญญาไทย-ฝรั่งเศส ค.ศ. 1904 และ 1907 ส่วนไทยใช้แผนที่ซึ่งสหรัฐอเมริกาทำขึ้นตีพิมพ์ พ.ศ. 2521 ซึ่งลาวปฏิเสธเพราะไม่ใช่แผนที่แนบท้ายสัญญาไม่มีคุณค่าทางกฎหมาย ตอนที่ศาลโลกตัดสินให้ไทยแพ้คดีปราสาทพระวิหารก็ยึดแผนที่ดังกล่าวของฝรั่งเศส

ฝ่ายไทยพยายามส่งเจ้าหน้าที่เทคนิคเข้าไปสำรวจสามหมูบ้าน แต่ถูกทหารลาวยิงรบกวน และวางระเบิดจนไทยต้องถอนออกมา

ในเวทีโลก ทูตไทยได้แจ้งให้เลขาธิการสหประชาชาติว่า สามหมูบ้านเป็นของไทย และต่อว่าเวียดนามที่เข้าข้างลาวทั้งๆที่ไม่ใช่เรื่องของตน ต่อมาลาวก็นำกรณีสามหมูบ้านหรือกับประธานคณะมนตรีความมั่นคง

แต่แล้ววันที่ 2 ตุลาคม 2527 รัฐบาลไทยก็แจ้งแก่ที่ประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติว่าได้ถอนทหารออกจากสามหมูบ้านแต่ฝ่ายเดียวเพื่อเห็นแก่สันติภาพ กรณีพิพาทนี้จึงยุติลงโดย คณะมนตรีความมั่นคงไม่ได้มีมติอะไรออกมา แต่เป็นผลให้ไทยได้รับเลือกเป็นสมาชิกชั่วคราวของคณะมนตรีความมั่นคงซึ่งเพิ่งว่างลง

กรณีสามหมูบ้านนี้ไทยไม่ได้ยอมรับว่าเป็นของลาว และยังไม่มีการปักปันเขตแดน ลาวยังคงมีกองทหารอยู่ในสามหมูบ้านนี้

ปัญหาสามหมูบ้านนี้ไทยเสียเปรียบ เพราะแผนที่ที่ฝ่ายไทยใช้ ฝรั่งเศสและลาวไม่เคยรับรอง และที่เสียเปรียบมากก็คือ แผนที่ของไทยมีการตีพิมพ์ 2 ครั้ง แต่เส้นเขตแดนไม่เหมือนกัน ครั้งแรก สามหมูบ้านอยู่นอกเส้นเขตแดน (คือสามหมูบ้านเป็นของลาว) พิมพ์ครั้งที่ 2 สามหมูบ้านอยู่ในเส้นเขตแดน (เป็นของไทย) แผนที่ฝ่ายไทยจึงไม่น่าเชื่อถือ (สุวิทย์ ธีรศาสตร์, 2552:160-161)

8.3 สงครามบ้านร่มเกล้า 2530-2531 เป็นหมู่บ้านจัดตั้งของกองทัพภาคที่ 3 ที่เรียกว่า "หมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน" โดยรวบรวมอดีต ผ.ก.ค. และชาวเขาเผ่าม้ง รวบรวม 100 ครอบครัว 680 คน ตั้งอยู่ห่างจากชายแดนไทย-ลาวเข้ามาราว 10 กม. ห่างจาก อ.ชาติตระการไปทางตะวันออกเฉียงเหนือราว 70 กม.

ห่างจาก อ.นาแห้ว จ.เลย ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ราว 25 ก.ม. ห่างจาก
อ.น้ำปาด จ.อุตรดิตถ์ไปทางตะวันออกราว 25 ก.ม.

ช่วง พ.ศ. 2511-2525 บริเวณบ้านร่มเกล้ามีการเคลื่อนไหวของ ผ.ก.ค.
สูงมากโดยได้รับการสนับสนุนจากลาวแดง กองพลทหารม้าที่ 1 ของไทยจึงส่ง
ทหารเข้าไปตั้งฐานปฏิบัติการหลายแห่งในบ้านร่มเกล้า โดยรัฐบาล สปป.ลาว
มิได้ทักท้วงแต่ประการใด หลัง พ.ศ. 2525 ทางกรมไทยได้สร้างถนนสาย 1237
ร่มเกล้า-ชาติตระการ และถนนสาย 1268 นาแห้ว-ร่มเกล้า อ.บ้านโคก จ.อุตรดิตถ์
สาเหตุของสงครามเกิดจากความเข้าใจไม่ตรงกันของรัฐบาลทั้งสองเรื่อง
เส้นเขตแดน

พื้นที่พิพาทมีประมาณ 70 ตร.กม. หรือ 45,500 ไร่ ตั้งอยู่ระหว่างแม่น้ำ
เหืองกับแม่น้ำเหืองน้อย (หรือเหืองหง่า)

วันเกิดเหตุตรงกับวันที่ 31 พฤษภาคม 2530 เวลา 9.30 น. ทหาร สปป.
ลาว 15 คน บุกรุกเข้ามาในเขตแดนไทย ราว 5 ก.ม. ส่งทหารคนงานไทยและท่าलय
รถแทรกเตอร์ 3 คัน ที่เข้ามาชนไม้ในเขตสัมปทาน เวลา 14.50 น. ก็ชุ่มใจมี
ทหารพราน 2 ครั้ง ทหารไทย 3 นายบาดเจ็บ วันรุ่งขึ้นทหารลาวบุกข้ามแดนเข้ามาจับ
ราษฎรไทย 7 คน จากบ้านนาผักก้ามและบ้านเหล่ากอหอก อ.นาแห้ว จ.เลย (บ้าน
เหล่ากอหอกอยู่ห่างจากบ้านร่มเกล้า ราว 10 ก.ม.) ราษฎร 2 ใน 7 คนพยายามหลบหนี
แต่ถูกยิงตาย 1 คน หนีมาได้ 1 คน ที่เหลือถูกขังที่บ้านบ่อแต่น แขวงไชยบุรี
ในข้อหารุกเข้าไปตัดไม้และทำกินในเขตลาว ทางกรมการเมืองบ่อแต่น แจ้ง
นายอำเภออานาแห้วทราบดีว่า จะยอมปล่อยราษฎรไทยทั้ง 5 คน ถ้านายอำเภอ
ยอมรับว่าดินแดนบริเวณนี้เป็นของลาว นายอำเภออานาแห้วปฏิเสธ

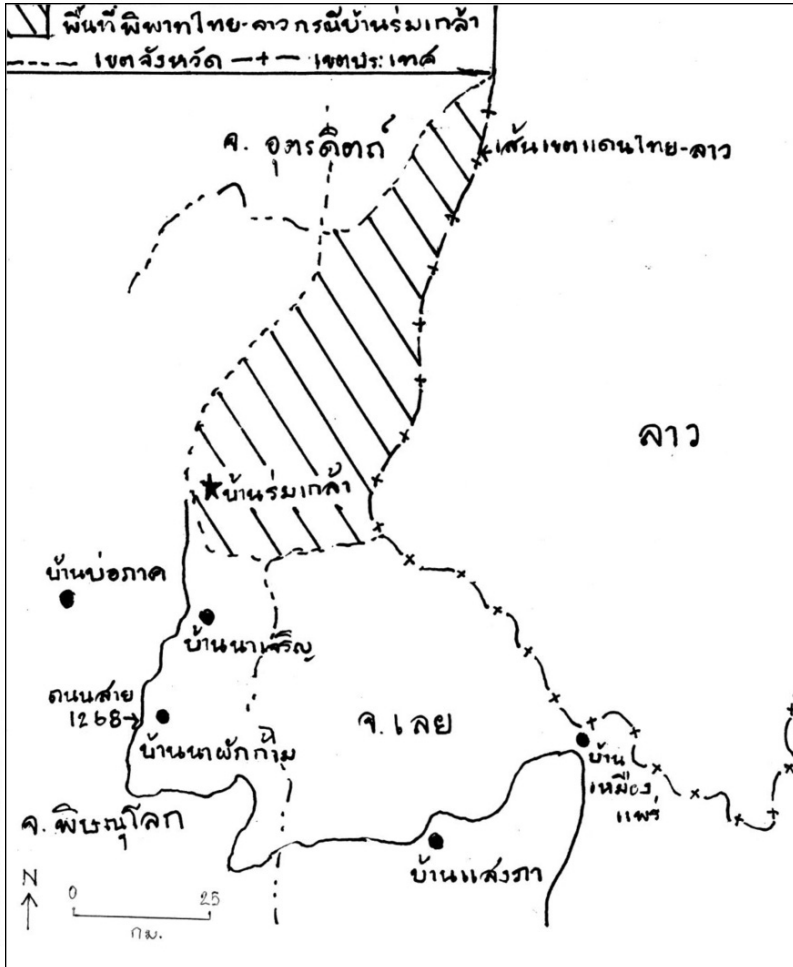
วันที่ 8 สิงหาคม 2530 ทหารลาว ราว 300 คน เข้าใจมี ค่ายทหาร
พรานที่บ้านร่มเกล้าอย่างรุนแรง กองทัพภาคที่ 3 จึงส่งกองทหารพรานไปพิสูจน์
ทราบและกวาดล้าง แต่ฝ่ายลาวได้ส่งกองทหารเวียดนามร่วมด้วย ประมาณ 1
กองพันยึดจุดที่สูงที่สุดของบริเวณนี้ไว้ได้ก่อน คือ เนิน 1428 แล้วยังส่งกองทหาร
อีกหลายกองพันยึดเนิน 1370 1148 926 และ 905 เป็นฐานที่มั่น ซึ่งเป็นพื้นที่
ติดต่อระหว่างภูสอยดาว ภูเมื่อง และภูซัด

ระหว่างเดือนพฤศจิกายน กองทัพภาคที่ 3 ได้เปิด “ยุทธการสอยดาว 01” โจมตีลาวเพื่อยึดพื้นที่คืนแต่ไม่สำเร็จ จึงทุ่มกำลังเปิด “ยุทธการสอยดาว 02” โจมตีครั้งใหม่ในเดือนธันวาคม 2530 การรบได้ขยายไปทั่วบริเวณพื้นที่ 70 ตร.กม. ฝ่ายไทยได้ใช้อาวุธหนักรวมทั้งเครื่องบินโจมตีที่มั่นของฝ่ายลาวซึ่งที่สูงและได้เปรียบไทย การรบยืดเยื้อมาจากเดือนพฤศจิกายน 2530 จนถึงวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2531 ซึ่งทั้งสองฝ่ายได้ลงนามในสัญญาหยุดยิง ผลการรบทำให้ทั้งสองฝ่ายบาดเจ็บล้มตายเป็นอันมาก ไทยเสียเครื่องบินไป 2 ลำ ทหาร 147 คน บาดเจ็บ 166 คน เสียค่าใช้จ่ายทางทหารเดือนละ 800 - 900 ล้านบาท รวมสงครามคราวนี้ไทยเสียเงินในการรบ 2,000-3,000 ล้านบาท ทหารลาวเสียชีวิต 402 คน

ตามสัญญาหยุดยิงทั้ง 2 ฝ่าย ถอนทหารออกจากแนวปะทะกัน ฝ่ายละ 3 ก.ม.

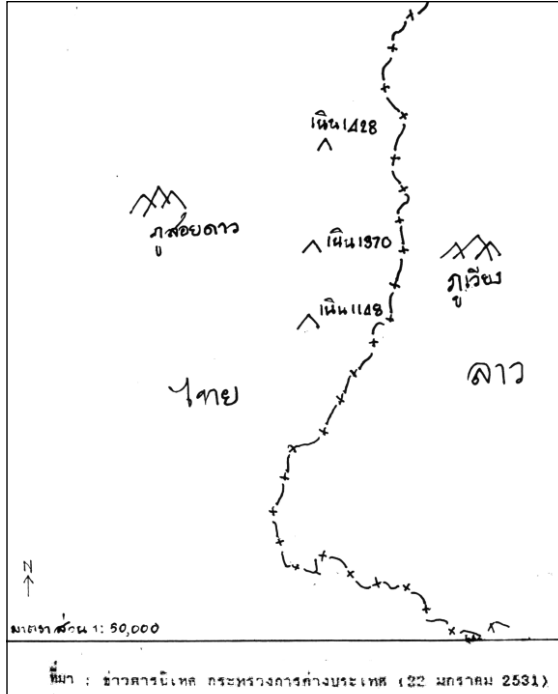
หลังจากนั้นตัวแทนทั้ง 2 ฝ่ายได้ประชุมที่กรุงเทพฯ (3-4 มีนาคม 2531) และที่เวียงจันทน์ (18 มีนาคม 2531) ทั้ง 2 ฝ่ายตกลงยึดถือตามสัญญาไทย-ฝรั่งเศส ฉบับ ค.ศ. 1907 แต่ปัญหาที่ตกลงกันไม่ได้ คือ แผนที่เขตแดนที่ทั้ง 2 ฝ่ายยึดถือไม่ตรงกัน ฝ่ายไทยยึดแผนที่ฝรั่งเศสประกอบสัญญาไทย-ฝรั่งเศส ค.ศ. 1904 และ 1907 แผนที่ของกรมแผนที่ทหารไทย และแผนที่ของทางการลาวที่ผลิตโดยสหภาพโซเวียต แต่ฝ่ายลาวยึดถือแผนที่ไทยหมายเลข L 708 บ้านป่าคาของกรมแผนที่ทหารไทย ซึ่งเป็นฉบับที่ไทยเลิกใช้แล้ว ฝ่ายไทยยึดถือเส้นเขตแดนตามสัญญาที่ลากผ่านกลางแม่น้ำโขง ไปจนถึงต้นน้ำคือภูเมี่ยง แต่ลาวลากตามแม่น้ำดังกล่าวแต่ไปถึงต้นน้ำ คือภูสอยดาว และอ้างว่าภูสอยดาวคือภูเมี่ยง ซึ่งที่จริงเป็นคนละภู ภูสอยดาวอยู่ห่างจากเขตแดนไทย-ลาว เข้ามาราว 6 ก.ม. ทั้งแผนที่ของสหภาพโซเวียต และแผนที่ของกรมแผนที่ไทยยึดถือล้วนแต่ลากผ่านภูเมี่ยง แต่ถ้ายึดตามแผนที่ที่ฝ่ายลาวยึดถือคือ ใช้ภูสอยดาวเป็นเส้นแบ่ง ไทยจะเสียพื้นที่ราว 70 ตร.กม.

พื้นที่กรณีพิพาทบ้านร่มเกล้า

ที่มา : สยามรัฐสัปดาหวิจารณ์, ปีที่ 34 ฉบับที่ 32 (20-30 มกราคม 2531) หน้า 71
อ้างอิงใน วิรัช ร่วมพงษ์พัฒนนะ 2531 : 119

พื้นที่กรณีพิพาทบริเวณแม่น้ำเหือง

สรุปว่าทั้ง 2 ฝ่ายตกลงกันไม่ได้ว่าจะใช้ภูเมี่ยงหรือภูสอยดาว บทเรียนที่ประเทศทั้งสองได้จากความขัดแย้งดังกล่าวคือ การสูญเสียชีวิตของทหารทั้งสองและงบประมาณ การแก้ปัญหาโดยใช้กำลังไม่เป็นผลดีแก่ประเทศทั้งสองในที่สุดก็เกิดการเจรจา และรัฐบาลทั้งสองได้ตั้งคณะกรรมการร่วมเพื่อปักปันเขตแดนไทย-ลาว ด้านหลวงพระบางฝั่งขวาจากผาไต อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย มาถึงปากแม่น้ำเหือง อ.ท่าลี่ จ.เชียงคาน ซึ่งขณะนี้ปักหลักเขตแดนเสร็จแล้ว ยกเว้น 2 พื้นที่ซึ่งทั้งสองฝ่ายยังตกลงกันไม่ได้คือสามหมู่บ้าน และบริเวณบ้านร่มเกล้า เพราะถ้ายอมให้อีกฝ่ายได้ไปก็จะเสียหน้า (บ้านร่มเกล้าในแผนที่ของกรมทางหลวงไทยอยู่ติดถนนสาย 1268 ซึ่งอยู่ห่างเส้นเขตแดนราว 10 ก.ม. ส่วนสามหมู่บ้านไม่ปรากฏในแผนที่ของกรมทางหลวงไทย) (สุวิทย์ ธีรศาสตร์, 2552:160-162)

หลักเขตแดนไทย-ลาว

บรรณานุกรม

- กระทรวงการต่างประเทศ. (2531). ข่าวสารนิตยเทศ 22 มกราคม 2531.
 จินตริย์. (2553). "การก่อเกิดเวียงจันทน์ถึง มุมมองเก่าและใหม่ : เหตุแห่งการ
 สถาปนาเมืองหลวงเวียงจันทน์" ศิลปวัฒนธรรม.
 32 (1), พฤศจิกายน หน้า 85-87
 แชน บัจจุสานนท์, พลเรือตรีและสวัสดิ์ จันทน์, นาวาเอก. (2518). **กรณีพิพาทที่
 ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสและการรบที่ปากน้ำเจ้าพระยา สมัย ร.ศ.**
 112 พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพนางพร้อม ศรีหงส์.
 วิรัช ร่วมพงษ์พัฒนะ. (2531). **ปัญหาข้อขัดแย้งไทย-ลาว ในช่วงปี พ.ศ.**
 2518 – **ปัจจุบัน**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.

- สุวิทย์ ธีรศาสตร์ (ก). (2552). **ประวัติศาสตร์ลาว 177-1975**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและสำนักพิมพ์สร้างสรรค์.
- สุวิทย์ ธีรศาสตร์ (ข). (2552). **ประวัติศาสตร์อีสาน 2322-2488**. ขอนแก่น: ศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุวิทย์ ธีรศาสตร์ (ค). (2553). **เบื้องลึกการเสียดินแดนและปัญหาปราสาทพระวิหาร จาก รศ.112 ถึงปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ: สมาคมประวัติศาสตร์ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.
- สุวิทย์ ธีรศาสตร์ (ง). (2552). **จักรวรรดินิยมเหนือแม่น้ำโขง**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.
- สุรศักดิ์ ศรีสำอาง. (2543). **ลำดับกษัตริย์ลาว**. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.